

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ DE LA ZONA ADOBERA DE VIC

El barri de les Adoberies de Vic forma part del patrimoni històric i cultural de la ciutat i de la memòria col·lectiva de la gent. Ens explica el passat industrial d'una ciutat que va anar creixent al llarg dels segles al voltant del treball de la pell, però també ens parla de les persones que es van organitzar per defensar aquell llegat.

Agraïments

Volem donar les gràcies a totes les persones i entitats que d'una manera o altra s'han implicat al llarg del procés participatiu de les adoberies.

Participants de les històries de vida

Àlex Genís, Antoni Riera, Antonio Blanca, Asunsió Fernández, Antoni Ylla-Català, Bernat Rovira, Carme Esquivel, Carme Franquesa, Catalina Garcia, Florenci Alzina, Genoveva Soldevila, Isabel Lopera Cobos, Jaume Arqués, Jesús Jiménez Casacoberta, Joana Bueno, Josep Font, Josep Molas (Pepet), Josep Ramírez, Joan Rovira, Josep M. Roca, Lúcia Rovira Pujal, Luís Eduardo, Manel Cordeiro, Maria, Maria Carme Laybros, Maria del Mar Isern, Miquel Torras, S. Genís, Sabino Bordallo, Salut Grifell, Sandra Quilez i Trini Tanco.

Han participat en el grup motor del procés participatiu i impulsant projectes

Adrià Canadell, Alan Costa, Albert Colomer, Anna Bach, Anna Matas, Anna Suriñach, Antoni Riera, Antoni Ylla-Català, Arnau Costa, Arnau Musach, Bruna Dinarès, Caria Dinarès, Carme Vernis, Chadia Rammou, Christian Penedès, David Oliva, Elisenda Foradada, Fabiana Palmero, Fabiola Mora, Feliu Fusté, Ferran Blancafort, Ferran Carbonell, Fina, Gil Serrat, Gus Marcos, Joan Callarissa, Joan López, Joan Pujols, Jordi Boadas, Jordi Lafon, Jordi Turunell, Jordi Sala, Josep Freixa, Josep Casanovas, Josep Ramón Soldevila, Laura Padrisa, Lora Crusellas, Mar Espadaler, Maite Paloma, Marc Ordeix, Marcel Pujols, Martí Ferrer, Maria Vidal, Mercè Puntí, Meritxell Guiteras, Mireia Noguera, Montse Catllà, Montserrat Rocafiguera, Oriol Picas, Ot Ordeig, Pau Albert, Paula Vicente, Pep Comerres, Rosa Bayot, Sandra Quilez, Susanna Trapé, Tania Freixas, Ton Granero, Xavier Cervera i Xavier Mingo.

Estudiants de la UVIC-UCC i de l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic

Abril Balasch, Ada Maria Fenech, Adrià Villena, Alba Bofill, Ana Villacis, Ariadna Casas, Ariadna Llorente, Arnau Sáez, Blai Oms, Cindy Peinada, David Arias, Eunice Visa, Firdaus El Quarik, Gemma Ferré, Ivan Rodríguez, Jennifer Archaga, Jenny Nolvía, Manaiza, Judit Pérez, Júlia Palma, Júlia Guixeras, Kartik Kumar, Laura Llorente, Llorenç Mercadé, Maite Garcia, Mar Busoms, Marc Berti, Marc Toledo, Marcel Masllorens, Maria Borrallas, Mariam Dianke, Maroua Mohamed Nasser, Martina Planella, Mina El Aabid, Neus Pagès, Noelia Ortega, Oscar Montijano, Pau Ferrer, Paula Palomares, Paula Trullà, Roger Mompert, Rongtao Lian, Salvador Mateo, Stefano Musson, Xana Ponce i Xevi Pérez.

Organitzacions i entitats

ACVIC Centre d'Arts Contemporànies, Agrupament Escolta Guillem de Montrodon, ASHES, Associació Amics de la Ciutat-Vic, Associació de Veïns de la Calla, Associació de Veïns de l'Horta Vermella, Associació la Clota, Associació Tapís, Atlàntida Centre d'Arts Escèniques d'Osona, Aula d'Extensió Universitària Gent Gran d'Osona, Casal Cívic i Comunitari Vic - Mn. Josep Guiteras, Casal de la gent gran de la Rambla de Vic, Centre de Dia Sant Jordi, Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis, Centre d'Investigacions Arqueològiques d'Osona, Col·legi d'Arquitectes de Catalunya, Col·legi d'Aparelladors i Arquitectes Tècnics, Col·legi Sagrat Cor, Comerciants del Punt d'Interès Artesanal, Creu Roja Osona, Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic, Escola de Noves Oportunitats, Fòrum Vicus, Gremi d'Adobers, IES Vic, IES la Plana, Museu Episcopal de Vic, Museu de l'Art de la Pell, Patronat d'Estudis Osonencs, Patronat de la Ciutat Antiga de Vic, Propietaris de les Adoberies i Universitat de Vic-Universitat Central de Catalunya.

Així, l'any 2007, el barri de les Adoberies de Vic va ser declarat BCIN (bé cultural d'interès nacional) en la categoria de zona d'interès etnològic de Catalunya. Aquest títol feia evident la rellevància i la singularitat en el context català — i fins i tot europeu — d'aquesta zona que ja existia amb la mateixa finalitat en època romana, i de la qual existeix documentació referent al treball de la pell a partir del segle XII.

L'any 2015 vam arribar al govern amb la voluntat de treballar per la ciutat, però el pla que regulava com havia de créixer i desenvolupar-se va quedar anul·lat per una sentència judicial. Això, que primer va ser un trasbals, en realitat va ser una grandíssima oportunitat per debatre quina ciutat volíem, com volíem que fos en un futur i, també, com l'havíem de preservar perquè fos una ciutat a la mesura humana, on tothom pogués viure feliç.

Aleshores, vam dissenyar un nou pla amb l'objectiu principal d'anar aconseguint una ciutat que millorés la qualitat de vida dels seus habitants, que ajudés a millorar la cohesió social i que incorporés el concepte de sostenibilitat i salut en totes les actuacions que proposés, per generar així una estructura urbana capaç d'impulsar el desenvolupament econòmic i social. Però també amb l'objectiu de situar Vic al capdavant de les ciutats que tenen el benestar de les persones al centre de totes les decisions.

Hem treballat per una ciutat on el comerç i els equipaments estiguin repartits d'una manera equitativa en tots els barris, amb especial èmfasi en l'emplaçament de nous equipaments al sud perquè funcionin com a pol d'atracció. Així aconseguirem un equilibri social entre els diferents barris de la ciutat. En aquest sentit, hem reforçat el paper connector del riu Mèder en el seu pas per la trama urbana amb l'emplaçament d'equipaments i d'espais lliures al llarg del recorregut: equipaments esportius, el recinte firal, la biblioteca, l'Atlàntida, l'ACVIC, les adoberies...

Una altra voluntat clara va ser la de preservar el patrimoni construït i el patrimoni cultural de la ciutat, fent èmfasi en el reforç dels trets identitaris que han perviscut al llarg de la història i que han fet de Vic una capital de Catalunya.

És en aquesta línia on s'emmarca el projecte de rehabilitació del barri de les Adoberies com a part d'un projecte sencer de ciutat, amb la voluntat d'anar construint un entorn urbà més saludable i amb l'espai públic com una extensió de les nostres llars. Per això és imprescindible la participació de la ciutadania, cadascú amb les seves vivències personals que, plegades, conformen la història de la nostra ciutat.

Moltes gràcies a tothom que ha participat o que participarà d'una forma o d'una altra en el projecte del barri de les Adoberies, perquè així sumem dins el projecte de ciutat!

Fabiana Palmero
2ª tinenta d'alcaldia i regidora
d'Urbanisme, Mobilitat,
Habitatge, Activitats i Projectes
internacionals de l'Ajuntament
de Vic

En el passat, les adoberies de Vic van arribar a ser una gran indústria que ha caracteritzat la ciutat al llarg de la seva història. Avui en dia són uns edificis vells que han iniciat un procés de recuperació arquitectònica i urbanística, però les adoberies són també la memòria col·lectiva de totes les persones que hi van treballar i són encara memòria viva dels ciutadans que les vam veure actives.

Paral·lelament al procés de recuperació dels edificis i a partir de les històries de vida de moltes persones que hi van estar vinculades, hem portat a terme un projecte per donar a conèixer els records de la ciutadania sobre les adoberies.

Un projecte col·laboratiu que ha buscat la participació ciutadana amb entrevistes a persones que van viure des de diferents llocs l'existència de la indústria adobera a la ciutat.

Un conjunt de records individuals i col·lectius que configuren la memòria de les adoberies a Vic.

L'objectiu del projecte, doncs, no era fer la història de les adoberies de Vic, perquè en bona part ja ha estat escrita en excel·lents llibres que ens l'expliquen des de l'edat mitjana fins a l'actualitat amb una bibliografia força extensa. No, l'objectiu principal era buscar la participació de persones que han estat relacionades amb les adoberies per tal de donar a conèixer les seves vivències.

Les persones que hi han participat, amb les seves històries de vida en relació amb el ram de la pell, ens han explicat com eren les condicions del treball, les relacions personals entre els treballadors i amb els empresaris, l'obrerisme, el procés d'adobar pells, l'impacte amb el riu i el creixement i el declivi de la indústria de la pell a Vic.

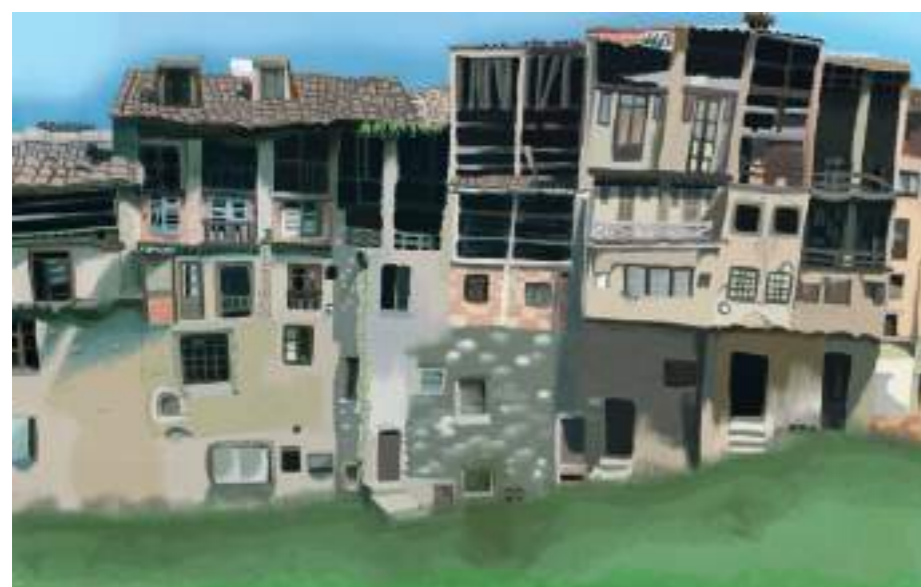
En aquest projecte, alumnes del grau en Educació Social de la Universitat de Vic han fet les entrevistes a més de trenta persones. Per a ells ha estat una oportunitat per fer un treball pràctic en contacte amb la societat que els ha permès conèixer un entorn social desconegut i un procés de participació ciutadana. Un treball amb la gent, que amb participació col·lectiva és la memòria viva de les adoberies de la ciutat de Vic.

Josep Casanovas Prat
UVic-UCC

David Arias Barriocanal
UVic-UCC

Les persones entrevistades ens han dit

(1)
CONDICIONS

Les condicions laborals a les fàbriques eren dures, amb jornades laborals molt llargues, especialment les feines de ribera que s'associaven als homes. Però malgrat la duresa del treball, es valorava molt l'estabilitat laboral i els bons salaris.

“Vaig tenir molta sort de treballar en una pelleria.”

“Era molt dur, però compensava perquè guanyaves cèntims.”

“Quan vaig arribar em van dir: Tindràs feina per a tota la vida.”

“A ribera hi havia la feina més dura l'aigua arribava fins als genolls i a l'hivern era encara més dur perquè l'aigua baixava gelada.”

“Les rates es passejaven per allà. Se sentien atretes per l'olor de la carn que s'extreia de la pell i se la menjaven.”

“Hi havia molta consideració cap als treballadors.”

“Hi havia molt clima de familiaritat. Ens ho havíem passat molt bé.”

“El jefe es posava darrere a mirar com ho feies i si li semblava et deia: “Ei, no facis tant retall, apura més!”

“De tant en tant, el Sr. Andreu passava, però no per tenir un control, venia pel sant per donar-te els carmelus i els bombons.”

“Vam aconseguir un bon conveni amb l'ajuda dels sindicats”

(2)
RELACIONS

Les adoberies van evolucionar de petites empreses familiars a grans indústries amb centenars de treballadors. Hi havia una separació molt clara entre els propietaris, els encarregats, els químics i els treballadors, però en general hi havia un bon ambient de treball i les relacions entre els companys de feina eren bones.

(3) RISCOS

Els riscos laborals s'associaven sobretot als productes químics que s'utilitzaven per adobar les pells. Aquests productes eren molt corrosius i causaven cremades i problemes respiratoris. Puntualment també hi havia accidents més greus.

“Pintava pells amb un líquid que si et tocava les mans te les havies de rentar de seguida, perquè si no, et cremava la pell.”

“Una vegada em va caure un got d'un àcid d'aquells que em va deixar un bon senyal.”

“Si estaves molta estona treballant, havies de sortir perquè si no, t'ofegaves.”

“Vaig tenir un accident a la feina i em vaig quedar en coma.”

“Perquè aquesta riera, que és el nostre riu petit, tan aviat baixava de color blau, com de color vermell, com de color verd o de color groc.”

**“Es deia:
Si voleu conèixer els colors
de moda de la temporada
que ve, mireu el riu!”**

“Per dins de la fàbrica jo havia vist entrar l'aigua.”

“A can Genís jo havia vist a baixar molts metres d'aigua.”

(4) EL RIU

El riu Mèder baixava molt contaminat i les inundacions eren periòdiques.

(5) EL PROCÉS DE LA PELL

Les pells en brut, sobretot de xai i conill, arribaven amb camió a les pelleries. S'havien de descarregar i començava la feina de neteja (procés de ribera) i preparació de la pell per a l'adob. Després de la fase de curtició o adob s'iniciava la fase d'embelliment i acabat. Les treballadores recorden sobretot les feines de retallar i clavar les pells abans de l'assecatge.

“Quan portaven aquells camions amb aquella pudor que feien les pells... Perquè és que les trobaves calentes d'haver fermentat.”

“Abans de les màquines s'havia de clavar a mà. Teníem uns claus i un palet d'aquests pel gèneru. Havies de posar-hi les pells i a vegades unes pinces. La pell havia de quedar ben clavada i estirada perquè quedés llisa. Clavàvem a mà. Les màquines van tardar molt en aparèixer.”

“Treure la pell dels bombos era feina d'homes, però si els homes tenien massa feina ens hi posaven a nosaltres perquè tot plegat no s'acumulés. Pujava l'amo i ens deia a qui fos: “Baixeu a baix!”

(6) EXPANSIÓ I DECADÈNCIA

El sector de la pell va ser una indústria cabdal que va créixer exponencialment durant la segona meitat del segle XX, però que també va patir un ràpid retrocés al llarg dels anys noranta. Durant l'època més potent del sector, milers de famílies vivien directament o indirectament d'aquesta indústria pelletera. Hi ha la percepció que no es va saber reorientar el sector per evitar la deslocalització i el tancament, i que la ciutat de Vic va perdre el que havia estat una de les seves grans fortaleses econòmiques.

“Vam ser la capital del món de la pell petita.”

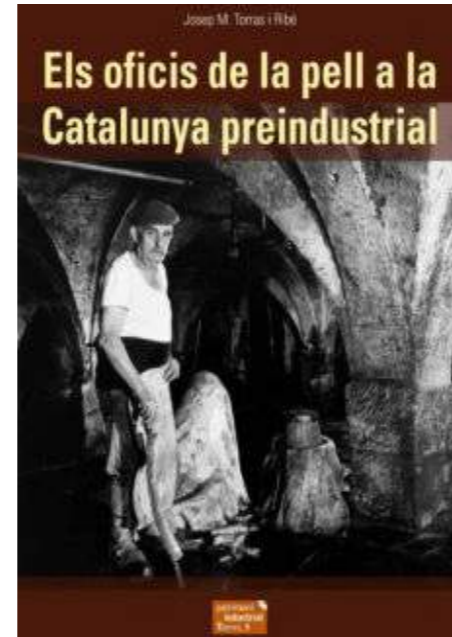
“L'excés d'expansió potser no es va poder pair.”

“Les empreses grans van marxar a altres països i les petites van anar caient com peces de dòmino.”

“Vic va néixer amb els curtits i ara tenim Vic net i bonic, però sense curtits.”

“Sento molt que Vic s'hagi quedat sense curtits.”

Algunes publicacions vinculades a l'ofici de la pell a Vic

LA PELL DE BARRABÀS
 Autor: Miquel Codina Genís
 Editorial: El 9 Nou
 Any: 2021

Un llibre sobre l'auge i la caiguda del sector de la pell a Vic a través d'un relat personal sobre la història de la família i l'empresa Curtidos Codina.

El llibre parla dels èxits i els fracassos, de l'obertura de nous mercats, de la internacionalització de les empreses, dels efectes que ha tingut la globalització, dels problemes mediambientals... Una anàlisi realista i exhaustiva per entendre la crisi d'aquest sector industrial a la ciutat de Vic.

80 ANYS DE PELL A VIC: 1930-2010
 Autors: Antoni Ylla-Català Genís, Antoni Riera Artés i Elisabet Ylla-Català Duran
 Editorial: Patronat d'Estudis Osonencs
 Any: 2012

80 anys de pell a Vic deixa constància dels fets, les persones, els edificis i les instal·lacions que van intervenir i van fer possible que la capital d'Osona es posicionés en un dels primers llocs del rànquing mundial dins el ram de la pell. En aquest llibre s'hi narren les arrels en el temps dels antics ausetans i en els gremis i confraries de l'època medieval, les sotragades que va patir el sector durant la Guerra Civil, l'època d'esplendor de la pell a Vic com a líder en el comerç mundial i, finalment, la davallada amb la pèrdua de molts llocs de treball.

ELS OFICIS DE LA PELL A LA CATALUNYA PREINDUSTRIAL
 Autor: Josep Maria Torras i Ribé
 Editorial: Rafael Dalmau Editor
 Any: 2018

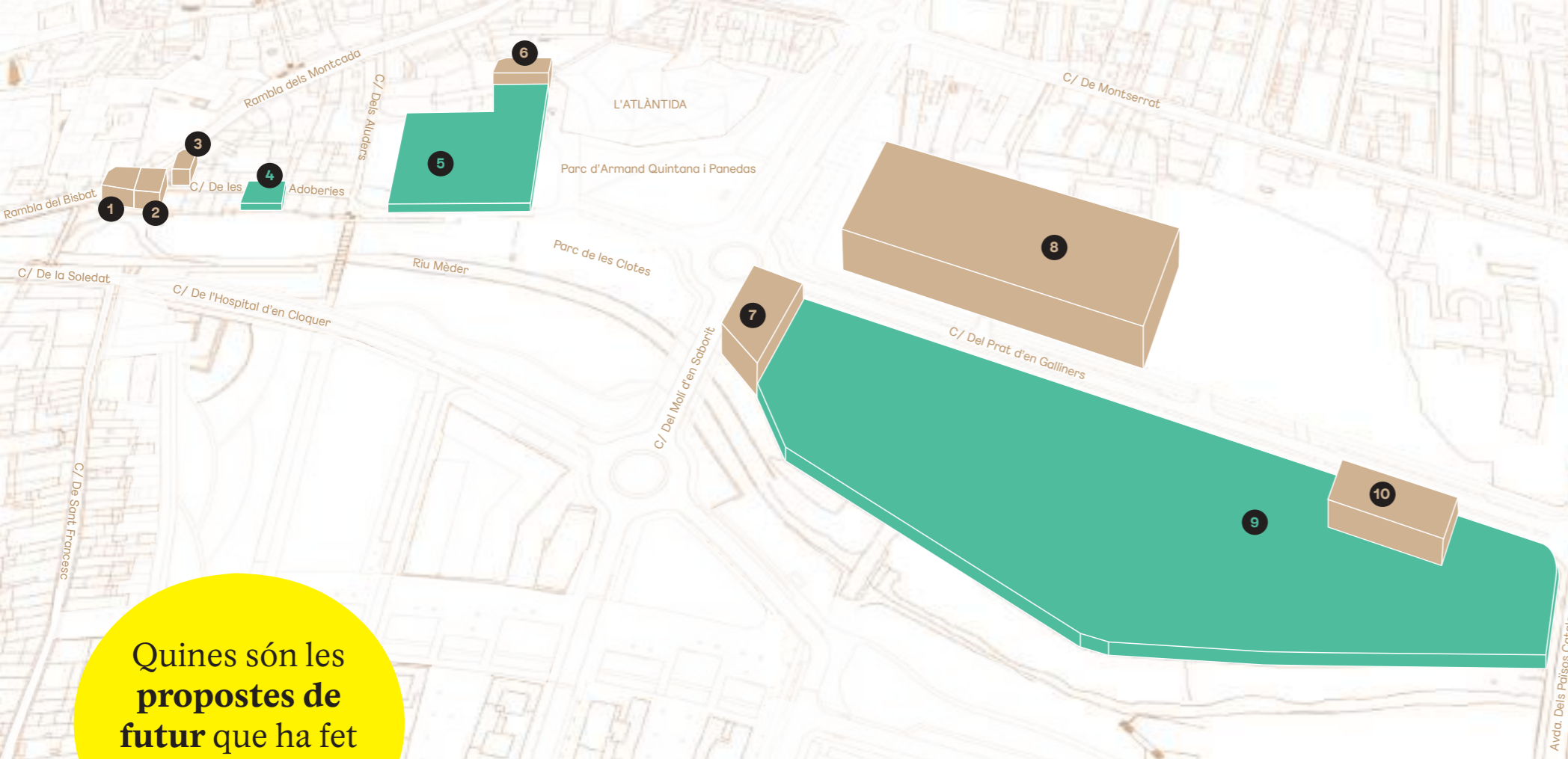
Combina elements històrics, patrimonials i tècnics del ram de la pell. Analitza la configuració geogràfica dels oficis de la pell i estudia el funcionament, l'organització del treball i la tipologia arquitectònica de les adoberies.

Recull d'imatges memòria de les adoberies

Per saber-ne més

ALBAREDA I SALVADÓ, Joaquim. La indústria del curtido en Vic. Vic: CMSA, 1992.
 BAYÉS, Pilarín (Il·lustracions). La indústria de l'adob, de l'art a la tecnologia. Confederació Espanyola d'Adobadors (CEC-FECUR), 2005.
 CODINA, Miquel. La pell de Barrabàs. Vic: Premsa d'Osona, SA, 2021.
 COLOMER I ROMA, Pere. La política de la pell. Colomer Munmany i la modernització de la pell en Espanya. Vic: CMSA, 1994.
 GENÍS BAYÉS, Ramon. El ram de la pell a Vic. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1959.
 TORRAS I RIBÉ, Josep M. Els oficis de la pell a la Catalunya preindustrial. Rafael Dalmau, Editor, 2018.
 COMBALIA I VILA, Montserrat [et al.]. Diccionari de la indústria d'adobar pells. Rafael Dalmau, Editor, 1992.
 PONCE, Santi. Andreu Colomer i Munmany: 95 anys mirant amunt. Vic: Ajuntament de Vic, Museu de l'Art de la Pell, Universitat de Vic, 2008.
 YLLA-CATALÀ GENÍS, Antoni; FUENTE ANDRÉS, Félix de la, [ed.]. L'adob de la pell a Vic. Vic: Gremi d'Adobadors d'Osona; Vic: Museu de l'Art de la Pell; Barcelona: Bayer, cop. 2002.
 YLLA-CATALÀ GENÍS, Antoni. Nissaga de pellaires. Vic: Museu de l'Art de la Pell, 2008.
 YLLA-CATALÀ GENÍS, Antoni; RIERA ARTÉS, Antoni; YLLA-CATALÀ DURAN, Elisabet. 80 anys de pell a Vic. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 2012.

Mapa d'intervencions

- 1 → **Adoberia 2** En procés de rehabilitació per fer-hi espais polivalents (coworkings, tallers..)
- 2 → **Adoberia 4** En procés de rehabilitació per establir-hi el Centre d'interpretació de la Pell de Vic.
- 3 → **Adoberia del Gremi** El Gremi d'Adobers va cedir la seva adoberia a l'Ajuntament Vic, però encara no s'hi ha intervingut.
- 4 → **Solar de les adoberies cremades** Es destinarà a espai públic.
- 5 → **Zona dels Aluders** Encara és un terreny privat, però a la llarga serà un gran parc municipal.
- 6 → **Cavallerisses** Edifici històric catalogat com a equipament municipal. Està pendent de ser rehabilitat i de definir-ne els usos.
- 7 → **Molí d'en Saborit** Edifici de propietat municipal catalogat com a equipament municipal. Està pendent de ser rehabilitat i de definir-ne els usos.
- 8 → **Prat d'en Galliners** La Universitat de Vic-UCC hi vol construir la nova facultat de medicina.
- 9 → **Genís Antel** Zona no urbanitzable que serà un gran parc fluvial.
- 10 → **Bloc del solar de Genís Antel** L'Ajuntament de Vic té la intenció de fer-hi pisos de protecció oficial.

Quines són les propostes de futur que ha fet la ciutadania?

Durant el procés participatiu s'han fet diverses accions amb l'objectiu de donar veu a la ciutadania per incorporar visions, idees i desitjos sobre els usos de la zona adobera i l'entorn. A més del recull d'històries de vida, també s'han fet conferències, tallers, reunions, rutes històriques, activitats culturals... que han servit per explicar quines són les intervencions que s'estan desenvolupant actualment i quines oportunitats planteja el futur de la zona.

Si bé és cert que la majoria d'adoberies històriques són de propietat privada —per l'Ajuntament de Vic no té previst intervenir-hi— s'han pogut fer avenços importants en la definició dels usos de la zona adobera per part de la ciutadania.

Des que va començar el procés participatiu el maig del 2022, més de 1600 persones han participat en una acció o altra i hem recollit més de 700 propostes d'usos de la zona a través de diferents canals.

En general, les aportacions que s'han recollit tenen a veure amb:

ACTIVITATS CULTURALS I ARTÍSTIQUES

Que la rehabilitació de les adoberies i el seu entorn contribueixi a reforçar el turisme i l'eix cultural entorn del Riu Mèder complementant els equipaments existents. Podria acollir activitats a l'aire lliure i oferir un espai de residència artística i de creació.

En un altre nivell, l'entorn de les adoberies també podria reforçar el sector de l'artesanía.

“Aprofitar la proximitat amb l'Atlàntida per fer-hi activitats vinculades a les arts escèniques i a la música.”

“Penso que la zona de les adoberies té un encant únic, per això m'agradaria que es destinés a un ús més cultural.”

“M'imagino que podria acabar sent un barri d'artesans. Penso que tots els artesans que s'estan establint al carrer de la Riera estarien millor al barri de les Adoberies.”

“La zona de les adoberies es podria convertir en un centre cultural amb sales d'art, escoles de dibuix i teatre o espais per a residències d'artistes.”

EL RIU I LA BIODIVERSITAT

Recuperar l'entorn del riu i millorar la qualitat de l'aigua i la biodiversitat. L'entorn fluvial s'hauria de naturalitzar, però també s'han de mantenir els elements patrimonials que han caracteritzat el seu passat industrial. S'hauria de rehabilitar la infraestructura hidràulica de les adoberies: la resclosa, el rec dels pellaires, etc.

L'entorn del riu també podria convertir-se en un espai pedagògic per desenvolupar aprenentatges entorn de la biodiversitat i el medi ambient.

“Poder gaudir de l'espai verd i a la vegada poder disposar d'un espai educatiu mediambiental.”

“Un riu on poder anar a banyar-se o a pescar.”

“Un refugi d'animals i un espai d'observació d'aus.”

ESPAI PATRIMONIAL AMB CONTINGUT PEDAGÒGIC DE LA HISTÒRIA DE VIC

Les adoberies han de potenciar el seu valor històric i etnològic oferint un espai museïtzat que serveixi per explicar la importància del passat pel·leter de la ciutat de Vic, com es treballaven les pells antigament i com va evolucionar el sector al llarg dels anys.

També hauria d'incloure elements arqueològics que facin referència als orígens de les pelleres de Vic o a la història de la ciutat.

“Conservar la façana que dona al riu i el patrimoni, independentment de l'ús que es faci de l'edifici.”

“Un museu amb les màquines antigues per mostrar l'evolució des del passat cap al present. Que il·lustri el procés de la pell amb tots els passos.”

“Exposar maquinària que s'havia fet servir i explicar com s'havia treballat.”

“És important que la gent de Vic sàpiga que les adoberies tenen un pes molt important en la història de la ciutat.”

ZONES VERDES I ESPAIS D'OCI I ESBARJO

Aprofitar els entorns de les adoberies per desenvolupar espais públics saludables i zones verdes. Que actuï com un pulmó de la ciutat amb zones de descans i equipaments esportius, i que connecti amb l'anella verda.

“Imagino un entorn amb una gran zona verda, que s'hi estigui fresca a l'estiu, que tingui bosc de ribera i que sigui un lloc agradable per passejar, fer activitats i gaudir d'un riu net.”

“Un espai de relació social i familiar amb propostes lúdiques i d'oci per a totes les edats.”

“Un passeig amb zona verda que enllaci amb l'Atlàntida.”

“Imagino una nova zona per fer-hi esports, amb camps de vòlei i de bàsquet, gimnàs, patinatge..”

“Es podria recuperar com una zona d'horts municipals.”

ACCESSIBILITAT

“Bona accessibilitat per a les persones amb dificultats de mobilitat: cadires de rodes, crossets...”

“Tenir en compte l'accessibilitat cognitiva, com la lectura fàcil i inclusiva.”

“Que hi hagi codis QR per a persones amb dèficit visual.”

Reportatge DOCUMENTAL

Les Adoberies de Vic, passat, present i futur

Reportatge que retrata els reptes del moment actual del barri adober i analitza quina és la visió de futur i els possibles usos que pot tenir aquesta zona de la ciutat. Vol ser una visió actualitzada del potencial del patrimoni industrial de les adoberies situades a l'eix cultural del riu Mèder i vol mostrar el procés d'activació i posada en ús de les dues adoberies adquirides per l'Ajuntament de Vic.

El documental aborda aquests temes a partir de les opinions de diferents agents socials, polítics i persones implicades (urbanistes, arquitectes, tècnics municipals, entitats, arqueòlegs...).

Programa de TV

La pell d'un barri

L'Anna Bertran s'endinsa en el barri de les Adoberies de Vic, que tot i el pas els anys encara es conserva com si el temps s'hi hagués aturat.

El barri, situat a la vora del riu Mèder, va ser un espai ple de vida, de portes endins i també de portes enfora, on l'estampa habitual eren treballadors de la pell descarregant i repartint els cuirs. Molts pellaires tenien la seva pròpia adoberia, que fins a meitats del segle XX, acostumaven a ser negocis familiars, però també hi havia una de comuna per facilitar la feina als que no tenien una de pròpia.

Documental

Les adoberies, una història per la pell de Catalunya

Documental editat per la Xarxa d'Adoberies Històriques de Catalunya l'any 2011. Es tracta d'un audiovisual que explica els inicis d'aquest treball artesanal i transporta l'espectador fins al passat per mostrar com es tractava la pell a ciutats com Lleida, Granollers, Igualada, Vic o Tàrrrega. El documental aprofita els recursos patrimonials actuals, així com nombrosa documentació gràfica i d'arxiu per apropar el públic a aquest complex món de la pell i les feines que feien avui oficis en vies de desaparició com el de blanquer o assaonador.

Videojoc

En la pell del temps

En Taní recorda la seva infantesa i joventut al barri de les Adoberies de Vic, i les vivències que van marcar la seva vida.

El joc és una aventura gràfica en què cada repte o nivell representa un estat o fase del procés d'elaboració de la pell: des de la part mediambiental que ens ofereix l'entorn i el riu fins a la distribució de la pell tractada i treballada.

Aquest videojoc l'està elaborant l'alumnat de l'Escola d'Art i Superior de Disseny de Vic en el marc el Cicle Formatiu de Grau Superior – Art i animació per a videojocs.

Data de publicació _ Primer trimestre de 2024

Programa del 25/03/2023

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ DE LA ZONA ADOBERA DE VIC

PASSAT, PRESENT I FUTUR

10 a 14 h / 16 a 18 h
Punt informatiu a la guingueta del Mèder

→ Punt informatiu de serveis i de recollida de propostes a la guingueta del Mèder.

10.30 a 12 h
Deriva Mussol: Romandre a tres espais

→ Punt de trobada a la guingueta del Mèder.

11 a 13 h
Muntatge col·laboratiu de l'Espai Àgora

→ Amb Makea Tu Vida i la Clota, a davant de la Clota.

11 a 14 h
Servei de tricicle adaptat

→ Punt de trobada a la guingueta del Mèder. (Les inscripcions es fan el mateix dia a la guingueta.)

12 a 14 h
Adoberies: Passat, Present i Futur

→ Presentació del documental i de la revista.

"La pell del temps"

→ Presentació de l'aventura gràfica de l'EARTVic.

ACVIC - Centre d'Arts Contemporànies.

14 h
Dinar comunitari Amanida, paella i postres 8€

→ Cal fer la reserva prèvia per WhatsApp al 609 522 934 o per correu electrònic vicparticipa@vic.cat. Recollida de tiquets i pagament a la guingueta del Mèder el mateix dia. Al parc de Jaume Portell.

16.15 h
Espai Àgora

→ Com ens imaginem el futur de la zona adobera? Com pot millorar l'espai públic a través de la participació?

Davant de la Clota, a l'esplanada de les Adoberies.

18 h
Jam - session

→ A davant de la Clota, jam-session amb multitud de músics per tocar la peça musical *In C*, creada per Terry Riley l'any 1964.

Adoberies: moviments ciutadans, artístics i culturals Cronologia d'esdeveniments

Febrer / 2007

Els Maulets Osona inicien una campanya per salvar les adoberies de Vic davant la degradació del conjunt arquitectònic històric, herència del treball de la pell a Vic. Aquest va ser el punt d'inflexió per crear la plataforma Salvem les Adoberies que va exercir la pressió necessària per aconseguir salvar aquest patrimoni històric que pertany a tota la ciutadania. Aquesta plataforma ciutadana formada bàsicament per joves va organitzar diferents accions culturals i de protecció de l'espai.

Juliol / 2007

Les adoberies són declarades Bé Cultural d'Interès Nacional, en la categoria de zona d'interès etnològic. Aquest fet i la pressió ciutadana de la plataforma Salvem les Adoberies, frena la previsió que hi havia d'enderrocar algunes de les fàbriques per construir-hi un vial de sortida de la ciutat.

En el seu moment, la Plataforma Salvem les Adoberies va fer una proposta que contemplava la creació d'un centre d'artesanaria de la pell, d'un centre social jove i autogestionat, d'un taller i sala d'art jove, un centre d'art i creació contemporània i un espai per a un Museu d'Història de la Ciutat de Vic.

2009

S'inaugura ACVIC Centre d'Arts Contemporànies de Vic com a espai de creació, investigació, producció i difusió de propostes impulsades des de les pràctiques artístiques contemporànies.

Novembre / 2009
Vic Espai Públic

Els arquitectes Ferran Blancafort i Meritxell Ynaraja organitzen la jornada Vic Espai Públic a ACVIC. En aquesta jornada es van fer diverses ponències amb diferents professionals de l'art i de l'arquitectura per presentar tipologies d'intervenció i aplicació de l'art i l'arquitectura en l'espai públic. La jornada anava adreçada a estudiants i professionals joves de l'entorn de l'art, l'arquitectura i la cultura en general. Posteriorment, un taller pràctic de diverses sessions va situar altres casos de la ciutat.

Març / 2010

Els arquitectes Ferran Blancafort i Meritxell Ynaraja dirigeixen les jornades La Mirada de l'Arquitecte, sobre les adoberies, organitzades entre el Col·legi d'Arquitectes de Vic i ACVIC. Hi participen diferents arquitectes, propietaris i el Gremi d'Adobers amb l'objectiu de propiciar un debat per respondre les qüestions sobre com entomar les intervencions sobre el barri de les Adoberies, que respongui al repte de conservació i doni uns usos lògics i útils a la ciutadania.

ACVIC organitza dues QUAM entorn la temàtica de les adoberies

La QUAM, inicialment anomenada Quinzena d'Art de Montesquiu, perquè era el temps que durava el Fòrum de debats i els tallers de formació a l'entorn del castell de Montesquiu. Després d'uns anys es va desplaçar a Vic, i fins i tot a altres ciutats de Catalunya. Es tracta d'una activitat de recerca, debat, formació i producció, especialitzada en l'àmbit de l'art i la cultura contemporanis, que ha estat pionera tant en el context català com en el de l'Estat espanyol. La QUAM s'organitza amb xerrades obertes al públic i, posteriorment, amb tallers dirigits per especialistes del tema a tractar i alumnat interessat de diverses disciplines.

QUAM 2015
Interessos públics i creació col·lectiva
Taller Laboratori de reciclatge urbà
Dirigit per Santiago Cirugeda –
Recetas Urbanas
ACVIC, del 20 al 24 de juliol

L'experiència d'aprenentatge i servei "Adoberies per a tots" és un projecte que neix de la diagnosi de l'estat de conservació del barri de les antigues adoberies de Vic, en el marc de la QUAM 2015.

El col·lectiu de professionals del Taller Laboratori, a partir de la diagnosi, n'extreuen unes conclusions inicials amb l'objectiu de donar vida a les antigues adoberies i el seu entorn.

Les conclusions van més enllà de la necessitat de rehabilitar parcialment les adoberies, utilitzant el mètode de l'autorehabilitació com una eina d'aprenentatge i terapèutica per a determinats col·lectius. Es promou la participació de centres educatius, Universitat, escola taller i centres de salut mental.

El procediment consisteix a donar una formació bàsica als col·lectius participants, per després aplicar-lo a la rehabilitació d'una de les adoberies pilot.

Es dona peu a la creació del Col·lectiu A+ que vol obrir un espai des d'on generar propostes per tal de reactivar l'espai urbà abandonat del barri de les Adoberies.

L'arquitecte Santiago Cirugeda en una entrevista que li va fer Toni Coromina a Osona.com el 30 de setembre de 2015, deia que la rehabilitació del barri l'ha de liderar conjuntament l'Ajuntament i els propietaris de les adoberies, asseguts en una taula. Ben mirat, el model de gestió proposat en les jornades de la QUAM és un combinat entre la part pública i la part privada.

La ciutadania ha tingut un paper important en la protecció i defensa de les adoberies. Moviments ciutadans, persones anònimes, associacions i artistes han reivindicat al llarg dels anys la importància històrica i social el conjunt arquitectònic de les adoberies.

QUAM 2016
International Workshop
Paisatges ordinaris, patrimonis emergents:
el paisatge com a creació col·lectiva
Dirigit per Francesc Muñoz
ACVIC, del 17 al 22 d'octubre

L'objectiu dels tallers era proposar projectes d'intervenció i gestió de l'espai públic a partir de les relacions entre el patrimoni arquitectònic i les pràctiques culturals de la ciutat com a elements que configuren el paisatge a l'espai urbà. Les pràctiques culturals són enteses com a debat i pràctica viva de la ciutadania per protagonitzar els canvis.

El taller partia de dues idees principals: El valor dels paisatges *ordinaris*, aquells que actualment i en el passat han acollit primordialment la vida quotidiana –la indústria, els serveis, les comunicacions– i que, per tant, han estat el marc físic del bé comú representatiu d'una comunitat, d'una ciutat, i com aquests aspectes els fan singulars, amb dret a ser destacats i recordats.

Els treballs posaren en valor els patrimonis de tipus ambiental i cultural del paisatge de la ciutat: es van explorar possibilitats de dinamització econòmica, innovació i creativitat des de la intervenció i la gestió paisatgística; i es van plantejar iniciatives de futur per entendre el territori com una xarxa patrimonial de paisatges urbans a l'escala local.

La Clota / 2017

El 2017 neix La Clota amb la voluntat de remoure els fonaments culturals preestablerts a la ciutat de Vic i la comarca d'Osona. El col·lectiu el conformen una desena de joves de la comarca a partir de la reactivació d'un solar abandonat al barri de les Adoberies l'any 2017. Programen activitats de tota mena que comparteixen els valors de la cultura lliure i la reivindicació de l'espai públic com a lloc comú aprofitable. Amb el temps sorgeix la idea de formalitzar el col·lectiu en associació, alhora que emergeixen projectes paral·lels com Ràdio Clota, que agafa molta volada, amb gran quantitat d'emissions. La presència del col·lectiu La Clota va dinamitzar culturalment una zona oblidada, sense interès aparent. Amb les seves activitats i accions la van reivindicar com a espai de gran potencial, que va saber acollir i aglutinar distintes generacions i sensibilitats culturals, mantenint així una mirada cap al lloc, i un vincle entre nosaltres farcit d'utopies i possibilitats.

Ràdio Clota

2018

El 2018 s'aprova el Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (POUM), pioner en la incorporació de la salut en el planejament urbanístic, alhora que es transforma el riu en un nou eix cultural on es fomentin les activitats saludables. El riu Mèder enllaçarà la nova Biblioteca Pilarin Bayés, la Catedral, el MEV, les adoberies, ACVIC Centre d'Arts Contemporànies, l'Atlàntida i la zona de Genís Antel.

2019

El 2019 l'Ajuntament de Vic compra les adoberies 2 i 4 per rehabilitar-les.

2022 / 2023

El 2022 - 2023 l'Ajuntament de Vic obre un procés de participació amb l'objectiu de recollir propostes d'usos de la zona adobera de la ciutat. El passat ja el coneixem, el present ja el veiem, només ens cal imaginar el futur!

Intervencions a la zona de les adoberies

Adoberia 2

En procés de rehabilitació per fer-hi espais polivalents (coworkings, tallers...).

Adoberia 4

En procés de rehabilitació per establir-hi el Centre d'interpretació de la Pell de Vic.

Adoberia del Gremi

El Gremi d'Adobers va cedir la seva adoberia a l'Ajuntament de Vic.

Adoberies que es van cremar

Es destinaran a espai públic.

Zona dels Aluders

Encara és un terreny privat, però a la llarga serà un gran parc municipal.

Cavallerisses

Edifici històric catalogat com a equipament municipal. Està pendent de ser rehabilitat i de definir-ne els usos.

Molí d'en Saborit

Edifici de propietat municipal catalogat com a equipament municipal. Està pendent de ser rehabilitat i de definir-ne els usos.

Prat d'en Galliners

La Universitat de Vic-UCC hi vol construir la nova Facultat de Medicina.

Genís Antel

Zona no urbanitzable que serà un gran parc fluvial.

Habitatges de Genís Antel

L'Ajuntament de Vic hi vol fer pisos de protecció oficial.